

कामला

निराकृति

कामान् लाति इति कामला ।

That which diminish every desire (कामान्) is called as कामला.

कुत्सित + मल => vitiated मल is कामला.

दोष involved :- पित्त दोष.

निदान :-

Same as पाण्डु निदान.

Another निदान :-

पाण्डुरोगी तु योऽव्यर्थं पित्तानि निर्व्वर्तते ।
तस्य पित्तमसृग्मांसम् दग्ध्वा शंभय कल्पते ॥

निदान :- कामला develops when a person indulges himself or herself in more पित्तकर निदान पाण्डु (already present)

संग्राहि :- more पित्तकर निदान

↓
vitiates पित्त दोष & दु विदग्धता
रक्त and मांस धातु.

↓
leads to कामला.

TYPES :-

According to हारित संदीपा, it is of 08 types

1. वातज
2. पित्तज
3. कफज
4. सन्निपातज
5. मृत भक्षण जन्य
6. कौष्ठशाखाशय कामला
7. शाखाशय कामला
8. हलीमक .

लक्षण of कामला :-

हारिद्रनेत्रं स भृशं हारिद्रं त्वक् नख आननः।
स्वतापीतशकुन्मुत्री भकवर्णं हर्तद्वियः॥

* Yellowish discoloration of नेत्र, त्वक्, नख and आनन (oral cavity).

* Reddish yellow discoloration of शकुन् (faeces) & मुत्र (urine)

* भकवर्ण - भक - yellow species of frog - yellowish discoloration of all body parts.

लक्षण of कौष्ठशाखाणय कामला :-

दाह, विपाक वीर्यलय सदनारुचि कर्षितः।

कामला बहु पित्तैषा कौष्ठशाखाणय मता॥

When person suffers from कौष्ठशाखाणय कामला he has;

दाह - burning sensation due to पित्त

विपाक - not properly digested / burning sensation while digestion

सदन - looseness of joints

अरुचि - Anorexia

कर्षित - Emaciation.

* कौष्ठशाखाणय कामला is also called as बहुपित्त कामला

VARIOUS CLASSIFICATION:-

कामला.

अल्प पित्त कामला

↳ शाखाणय कामला

only बाह्या रोगमार्ग has yellowish discoloration

बहु पित्त कामला

↳ शक कौष्ठ - शाखाणय

yellowish discoloration of बाह्या and आन्तर्य रोगमार्ग

कामला

स्वतंत्र

* without suffering from पाण्डु, person develops कामला

CAcc. to अ. वृ. निदान स्थान (पाण्डुरोग अध्याय)

eg:- शाखाग्र कामला

परतंत्र

* पाण्डु रोग leads to the development of कामला

eg:- कण्ठ - शाखाग्र कामला.

शाखाग्र कामला

निदान:-

कफकर and वातकर निदान; leads to शाखाग्र कामला.

रुक्षाशीतगुरु स्वादु व्यायाम; वैगनिग्रहः।

वातकर निदान like - रुक्षा, शीत, व्यायाम, वैगनिग्रह

कफकर निदान like - शीत, स्वदु and गुरु आहार सेवन.

संप्राप्ति:-

कफ सम्भ्रान्ते वायुः स्थानात्पित्तं शिपेद्वली।

कफ obstructs the वात, at the place where bile flows, and hence it leads to more वात प्रकाप.

संप्राप्ति:-

निदान सेवन

↓
vitiation of both

कफ & वात

↓
कफ obstructs the path of वात

↓
leads to शाखाग्र कामला

लक्षण :-

हारिद्र नैत्र मूत्र चक्व स्वैत वर्चस्तदा नरः ॥
तिलपिष्टनिभं यस्तु वचः सृजति कामनी ।

- * Yellowish discoloration of नैत्र, मूत्र, चक्व
- * Clay colored stools - स्वैत वर्चस
- * तिलपिष्टनिभं - stools resemble the paste of तिल

लक्षण according to दोष :-

भवेत् सात्पी विष्टम्भो गुरुणा हृदयेन च ।

दौर्बल्यान्मग्नि पाश्वर्ति द्विक्का श्वासारुचि च्वरैः ॥

Because of वात ↑

सात्पी - Gurgling sound

विष्टम्भो - constipation

दौर्बल्य - weakness

द्विक्का - Hiccups

च्वरैः - due to displacement of पित्त.

Because of कफ ↑

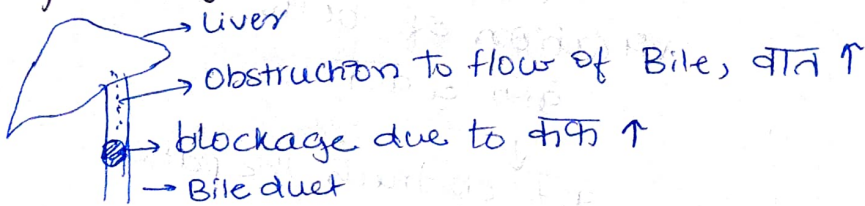
हृदय गुरुत्व - heaviness of हृदय

अल्प आग्नि - due to कफ ↑

श्वास - dyspnoea

अरुचि - anorexia.

Reason for clay colored stool - श्लेष्म वर्चस :-

* Due to obstruction; bilirubin & biliverdin cannot reach the duodenum

* Hence bile due to absence of bile pigments, faeces cannot have normal color; hence becomes clay colored.

Treatment for शोखाशय कामला :-

* मातुलुङ्ग, स्वरस along with पिप्पली, मरीचा
↳ leads to वात अनुत्पन्न
↳ decreases कफ hence removes blockage

* नागर + कटु, तीक्ष्ण, उष्ण लवण रस + अम्ल द्रव्य

Duration of treatment :-

treatment is given until, the normal color of वर्चस is restored.

कुम्भकामला

'कुम्भ + कामला' => कामला which has कौष्ठ आशय

Here कुम्भ means कौष्ठ - stomach.

उपशया च शोफाद्या सा कृच्छ्र कुम्भकामला ।
(अ. ह. नि. 13)

She presents when presents with severe form of शोफ, it is then called कुम्भकामला.

Acc. to चरक चिकित्सा स्थान :-

कालान्तरात् खरीभूता कृच्छ्र स्यात् कुम्भकामला ।

कुम्भकामला is the one which is कालान्तरात् - has chronic development.

खरीभूता [has increased रक्षिता

[It is कठोरताम् उपगता - deep seated.

It is कृच्छ्रसाध्या.

उपद्रव of कुम्भकामला :-

दर्दि अनाधिक कृमलास ज्वर + लमनिपीडितः ।
नश्यति श्वास कासतो विडम्बदी कुम्भकामला ॥

Complications of कुम्भकामला is vomiting, anorexia, nausea, fever, exhaustion, squeezing pain, dyspnoea, cough, constipation.

साध्य - असाध्यता of कामला / लक्षण of कुम्भकामला

कृष्णपीतशकृन्मूत्रां भृशं शूनस्य मानवः।

स स्तनाक्षिमुखच्छर्दिविण्मूत्रां यस्य ताम्यति ॥

दादाराचिवृष्णानाह तन्द्रा मोह समाहितः।

नष्टाग्नि संज्ञाः क्षिप्रं हि कामलावान् विपद्यते।

साध्यानामितरथां तु प्रवक्ष्यामि चिकित्सितम् ॥

The असाध्य लक्षण of कामला are;

- * Blackish or yellowish discoloration of faeces, urine
- * Early development of oedema/swelling (शून)
- * Reddish discoloration of eyes, mouth/oral cavity, vomit (Chematemesis), faeces, urine.
- * Darkness before eyes (ताम्यति)
- * Loss of consciousness (नष्टाग्नि नष्ट संज्ञा)
- * Complete loss of आग्नि.
- * Progresses quickly.

If the patient doesn't have all these लक्षण, then it is considered as साध्य.

हृत्मीमका

यदा तु पाण्डु वर्णाः स्यात् हरित श्याव पीतकः।

बलात्साहा क्षयः तन्द्रा मन्दाग्नित्वं मृदुज्वरः ॥

स्त्रीषु अदृषे अङ्गमर्दस्य श्वासः कास तृष्णा श्वाचिभ्रमः ॥

हृत्मीमकं तदा तस्य विद्यादनिलपित्तः।

हृत्मीमका has लक्षण like

- * yellowish discoloration, greenish, blackish and pale discoloration
- * बल क्षय, उत्साह क्षय,
- * Exhaustion, ↓ आग्नि, Light/slight fever

* Loss of libido - स्त्रीषु अहर्षेषु.

* Malaise/ body pain - अङ्गमर्षा.

* Dyspnoea

* Excessive thirst

* Anorexia

* Giddiness.

दोष involved - वात + पित्त.

Treatment - गुडुची स्वरस with क्षीर and माद्विष धृत.

पानकी

* Explained by madhava Nidana.

सन्तर्पणी भिन्नवर्चस्त्वं बहिरन्तश्च पीत्वा ।
पाण्डुता नेत्रयोर्यस्य पानकी लक्षणं भवेत् ॥

When the patient develops severe diarrhoea along with कामला then that condition is called as पानकी